

Lausunto

19.06.2017

Asia: TEM/1033/03.01.01/2017

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laiksi talous- ja velkaneuvonnasta

Kysymykset

Onko esitysluonnos mielestänne hyväksyttävissä?

Kyllä, sellaisenaan

Talous- ja velkaneuvonnan järjestäminen ja tuottaminen 2 §Kommenttinne tästä pykälästä

Talous- ja velkaneuvonta on osa oikeussuojaa. Sen keskittäminen valtiolle ja oikeusministeriön ohjaukseen ja valvontaan on perusteltua toiminnan organisoinnin ja kehittämisen kannalta. Esitetty talous- ja velkaneuvonnan palvelujen järjestämisen siirtäminen nykyisille oikeusapu- ja edunvalvontapiireille turvaa palvelujen yhtenevää saatavuutta, myös alueellisesti. Järjestelyllä voidaan keskitetysti kehittää talous- ja velkaneuvonnan palvelujen yhdenmukaista sisältöä ja laatua sekä palvelutapoja, kuten monikanavaisuutta. Tämä parantaa yhdenvertaisuutta.

Selvitettävänä on, perustetaanko oikeusapu- ja edunvalvontapiirien tilalle yksi oikeusapu- ja edunvalvontavirasto. Tällöin järjestämisvastuussa olisi mainittu virasto. Samat uudistuksen organisaatio- ja kehittämisedut ovat olemassa myös tässä vaihtoehdossa.

Talous- ja velkaneuvontapalvelun tuottajina ensisijaisesti olevat oikeusaputoimistot ovat hyviä ja vakiintuneita oikeussuojan toimijoita. Talous- ja velkaneuvonnalla sekä oikeusavulla on synergiaetuja., minkä lisäksi talous- ja velkaneuvonnalla on liittymäpinta myös oikeusapu- ja edunvalvontapiirien edunvalvontatoimistojen toimialaan. Oikeusaputoimistojen yksikkökoko on nykyään riittävän suuri palvelun asianmukaiselle tuottamiselle ja jatkuvuuden turvaamiselle.

Käytännön toiminnassa talous- ja velkaneuvonnan tulee olla kiinteä osa oikeusaputoimistoa. Sen ei ole tarpeen muodostaa erillistä yksikköä toimiston sisällä. Näin toiminta on joustavaa ja tarvittava oikeudellinen apu on helposti saatavissa. Oikeusavun kannalta on otettava huomioon esteellisyyskysymykset. Oikeusaputoimiston talous- ja velkaneuvonnan asiakas on vastaavassa

asemassa kuin oikeusaputoimiston oikeusavun asiakas. Asiakkaat ja vastapuolet merkitään asianhallintajärjestelmään, jonka avulla esteellisyysselvitys tarkastetaan. Käytännössä voidaan todeta, että esteellisyystilanteita on vähän. Jos asiakkaan asiaa ei voida hoitaa oikeusaputoimistossa esteellisyydestä johtuen, asiakas ohjataan joko toiseen oikeusaputoimistoon, esimerkiksi etäpalveluna hoidettavaksi taikka asia hoidetaan yksityisen toimijan kautta.

Talous- ja velkaneuvonnan esitettyjen henkilöstöresurssien mitoittamiseen ovat vaikuttaneet tiukat taloudelliset reunaehdot. Nykyinen noin 162 henkilön määrästä toimintaan voidaan kohdentaa vain 110 – 130 henkilöä. Toiminnan siirtämisestä saatavat edut huomioon ottaen tämäkin henkilöstömäärä on kuitenkin riittävä toiminnan aloittamiseen. Toiminta voidaan mainitun keskittämisen avulla mitoittaa nykyistä tarkemmin ja kattavammin. Myös menettelytapojen yhdenmukaistaminen ja asianhallintajärjestelmän ja monikanavaisuuden käyttäminen tuovat resurssisäästöjä. Resursseja tarkastellaan oikeusaputoimistossa kokonaisuutena, sekä oikeusavun että talous- ja velkaneuvonnan palvelut huomioon ottaen.

Talous- ja velkaneuvonnan siirtyminen oikeusapu- ja edunvalvontapiirien järjestettäväksi lisää talous- ja henkilöstöhallinnon henkilötarvetta piirien hallinnossa. Esiityksen mukainen, valtakunnallisesti yksi henkilötyövuosi, vastaa yleisiä talous- ja henkilöstöhallinnon mitoitusperusteita. Siirtymäkaudella henkilöstön tarve on kuitenkin suurempi.

Ostopalvelut 5 ja 6 §Kommenttinne näistä pykälistä

Palvelua voidaan tuottaa myös ostopalvelusopimusten perusteella esityksen mukaisissa tilanteissa. Tällöin kilpailutuksen ja kattavan sopimusvalvonnan kautta päästään samaan sisältö- ja laatutasoon kuin varsinaisessa viranomaistoiminnassakin. Ehdotus sisältää vastaavia järjestäjä kuin yleisen edunvalvonnan ostopalveluissa on säädetty. Nämä ovat olleet käytännössä toimivia.

Siirtymäsäännökset 11 §Kommenttinne tästä pykälistä

Siirtymäsäännöksen sisällöstä ei ole erillistä lausuttavaa. Siirtymätilanteen muu arviointi esitetään seuraavassa kohdassa.

Muut mahdolliset kommenttinne esitysluonnoksesta.Pyydämme otsikoimaan kommentit pykälittäin, jos ne koskevat tiettyjä pykäliä.

Taloudellisista mahdollisuuksista johtuen talous- ja velkaneuvonnan siirtoa valtion järjestettäväksi ei voida toteuttaa samansuuruisena toimintana kuin aiemmassa järjestämistavassa. Saavutettu noin 70 prosentin taso on kuitenkin lähtökohtaisesti riittävä. Siirtymä kautena eli noin vuoden ajan voimaantulosta, uuden rakenteen edut eli suuremmat yksiköt, toiminnan sisällöllinen kehittäminen ja asianhallintajärjestelmän uudistaminen eivät vielä tuo täyttää toiminnallista tehostumista. Tämä väliaikainen palvelun hidastuminen kuitenkin poistuu toiminnan vakiintuessa uudessa järjestämismuodossaan.

Ennen muutoksen voimaantulo, erityisesti vuoden 2018 lopussa sekä voimaantulon jälkeen vuonna 2019, piirien talous- ja henkilöstöhallinnossa tulisi olla valtakunnallisesti kaksi henkilötyövuotta. Uusi toiminta-alue ja virkarakenne aiheuttavat lisätyötä henkilöstöhallinnossa ja ohjeistuksessa.

Hietala Kari
Pohjois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri